

COPA, 'vas amb peu', del ll. vg. cŪPPA id. □ 1.^a doc.: 949.

«De vasa vini cupas 8, galletas q. dicitur, sive kanatas IIII, copas XIII, anapos X et alia vasa lignea, conchas xx», a. 949 (doc. d'Oliana; Villanueva, *Viaje Lit.* x, ap. 17, 257); «vexella de auro et de argento, id sunt enapos quinque et gradals duos, copes dues et ---», testament d'Ermengarda, filla del comte Borrell de Barcelona, a. 1030 (*RBiblCat.* VII, 7, n. 1).¹ «Agradables foren --- les rahons del juglar al cardinal e --- manà que hom li donàs una bella copa d'argent ab què ell bevia, mas lo juglar no la volch pendre», Lluïl (*Blanquerna* II, 133.7). Secundaris: «la copa del broquer: *umbo, umbonis*», OPou, *ThPu.*, p. 171. La *copa*, amb l'article, és 'el braser' a la PnaCast. (Colon, *BSCC* xxxiv, 303). «No s'havia introduït la moda --- de servir altres begudes que l'ampolla de rom per a la *copa de l'estudiant*, no essent la *copa de bo de bo* per als qui més rumbejaven», *Comromines, Prometeu*, cap. 4, p. 83.

DERIV.: De *copa* d'arbre: *copat* 'que té molta copa': «la plaça, contigua a la parròquia y rectoria, la fa recomanable un grossíssim lladoner a un costat que, per lo tant *copat* de sas ramas y fullas, és fresca en temps de l'estiu», c. 1800, B. de Maldà (*Excursions*, p. 119); *acopat* «y dexant el torcabocas, / com ya estava plena y farta, / se n'anà a dormir la sesta / baix d'una ausina *acopada*», G. Roca i Seguí (1742-1813) (*Piramo y Tisbe*, JMBover, *BiEscrBal.* II, 277.45.4).

Copejar 'beure de copa en copa'; *copeig*. *Copella* 'cassoleta del genoll', a la Garrotxa, Vallespir i Conflent [Griera, *ZRPh.* XLV, 247; *ALCat.*, mapa 442; cf. val. *copina*, s. v. *cóp*], i maestr. *copeta del ginoll*. *Coper* 'sirvent que serveix el vi a taula' [1344, *Ordin.* del Cerimoniós]; «OFICIS DE CASA: mestre de sala; *cooper*: pincerna», OPou (*ThPu.*, 160). Un homònim és *moli cooper* com a qualificatiu de *moli*, que no és ben clar si és derivat d'un *cóp* (supra) en el sentit de *'cavcar de moli' o de *copa* 'canaló de moli', maestr. (*AlcM*, s. v. *copa*, § 10): «molinum meum *coperium* de Speluncha», Poblet a. 1167, «molendino *coperio*», ib., 1177, «molendinis nostris de Spulga, uno videlicet *coperio* et duobus *todeleriis*», ib., 1204, de nou en l'any 1206 (on també s'oposa a *todeler*),² *Cart. de Poblet*, 141, 137, 134, 201. *Copeta* ('braseret', 1523; «vols una *copeta* d'anissat?», Bosch de la Trinxeria, *Lena*, 20). *Copó*. *Sotacopa* c. 1800, Maldà, *Coll. B. V.*, 211, calc del fr. *soucoupe*.

CPt.: *Copalta* [1898, Noller].

¹ Bast.-Bass., 738, donen set o vuit testimonis de la forma *copa* en el S. XI. — ² No sé si aquest mot és relaciona amb l'*estoleador* 'canal que desvia o alça el nivell de l'aigua' (de EX-TOLLERE); o amb TŪTĒLA 'protecció?' Sembla que no en tingui amb la *rueda copera* «la rueda del ollero» en el *Libro de Alixandre*, 1187, car aquesta seria una roda de les de fer copes d'argila.

Copada, V. *cóp*, *cop* *Copador*, *copagorja*, V. *cop*

COPAIBA, del port. *copaiba*, i aquest del tupí. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

DERIV.: *Copaiber*. S'ignora si hi ha o no relació indirecta amb el náhuatl *copalli*, d'on el cast. *copal* [1532], cat. *copal* [Lab. 1888], nom de certes resines mexicanes, d'ús litúrgic i també medicinal, com sigui que és concebible un parentiu llunyà entre llengües americanes entorn del Mar Caribe, però no està demostrat. Per a la història dels dits mots americans, veg. Friederici, *Amer. Wb.*, 205-6, i 206-7; i cf. DCEC.

Copalta, V. *copa* *Copar*, V. *cop*, *cóp* *Copat*, V. *cóp* *Copbatre*, *copblau*, *copdescuit*, *copeig*, *copejar*, V. *cop*

COPELLA [1285, 1459] o *copella* 'gresol d'apurar l'or o la plata'.

DERIV.: *Copellar*, *copellació*. Veg. DCEC IV, 974-5 i *Breve D. C. Cast.*

COPEO, nom d'un ball popular i típic mallorquí, d'origen incert, probablement mossàrab, però de formació obscura; és concebible que vingui d'una forma mossàrab **copeyo* (o **colpeyo*), derivada d'un verb **co(l)peyar* 'donar cops', a l'udint a un copejar propi d'aquesta dansa, picant amb les mans (potser també hi ha al·lusió al que es fa amb els peus i amb les castanyetes i altres instruments). □ 1.ª doc.: fi S. XIX, Joan Alcover (1892), Antoni Noguera (1893), José Inzenga (1874?).

No recollit per cap diccionari, abans de l'*AlcM* i el *DAG*:¹ «mall., nom d'un ball popular que solia acompanyar-se de gloses de versos curts: '*copeo, copeo, copeo* traïdor, / si t'he agraviada te deman perdó». Comença *La Serra* de Joan Alcover: «*Copeo, copeo, copeo* traïdor: / roseta encarnada, / si t'he agraviada / jo et deman perdó --- / Qui me duu l'estrofa, plena de perfums / ---?»; i ja en l'ed. de 1892 hi posava la nota: «com segueix aquesta cançó? Jo no ho sé; fa molts anys la sentia cantar amb la tonada del *copeo*, ball popular mallorquí, a una vella minyona de casa, fent saltar sobre els genolls una germana meva, entre esclats de tendresa efusiva i juganera: no en tenc altra notícia; calia una glosa pagesa qualsevol, com a nota inicial de *La Serra*» (*O. C.*, p. 130; cf. p. 783).

AlcM diu que ve «del cast. *copeo*, probablement derivat de *copa*»; però el sentit del poc important mot cast. *copeo*, no té res a veure amb danses ni balls, car només és «acción y efecto de tomar o vender por copas las bebidas»; sembla que es funda en el supòsit que «tenen el nom de *copeo* algunes danses peninsulars: Pedrell en cita una com a valenciana ---». Però ni de l'estudi molt detallat i abundantament exemplificat que en donen Fc. Pujol i J. Amades en el *Dicc. de la Dansa*, de l'obra del *Canç. Pop.*, Fund. Patxot, 1936 (pp. 195-8), ni d'algun aclariment que hi aporta Ant. Galmés, en l'article *copeo* de la *GrEncCat.*, no resulten indicis que la dansa sigui d'origen castellà ni continental, ni tampoc que hi hagi base per a creure que ho és el nom.²

⁶⁰ Pel que fa a la notícia que hi hagi cap ball ano-